

Valtuustoaloite Mielen terveyden ensiapukoulutus oppilaille ja opettajille

SL

Selostus: Lauri Kosonen on tehnyt 22.3.2021 valtuustoaloitteen kahden koulupäivän mittaisen mielen terveyden ensiapukoulutuksen toteuttamisesta oppilaille ja opettajille jokaisessa Savonlinnan koulussa. Valtuustoaloite on esityslistaliitteenä A.

Mielen terveyden ensiapu -koulutukset ovat Suomen Mielen terveysseuran kehittämiä sertifioituja koulutuspaketteja, joiden oikeudet omistaa mielen terveysseura. Mielen terveyden ensiapu 1 sekä 2 koulutuksen viitteellinen osallistujien ikäraja on 18 - vuotta. Jossain kunnissa koulutuksia on toteutettu esim. lukioiden abiturienteille, jolloin joukossa on voinut olla muutama 17- vuotiaskin. Lapsille (alakouluikäiset) tai nuorille (yläkouluikäiset + toisen asteen alkupää) ei ole olemassa mielen terveysseuralta mielen terveyden ensiapupakettia.

Savonlinna on osallistunut 2017-18 hallituksen mielen terveysosaimisen vahvistamiseen liittyvään kärkihankkeeseen. Savonlinnassa toiminnan toteuttivat Sosteri sekä Savonlinnan Kriisikeskus niin, että Kriisikeskus vastasi väestölle sekä järjestöille suunnatuista koulutuksista ja Sosteri puolestaan ammattihenkilöstön koulutuksista. Yhtenä yhteistyötahona oli Savonlinnan kaupunki, joka mahdollisti koulutuksen omalle ammattihenkilöstölleen. Osa henkilökunnasta suoritti myös ohjaajakoulutukset eli heillä on pätevyys järjestää Mielen terveyden ensiapu 1 - koulutuksia. Kärkihankkeen aikana koulutukset olivat osallistujille ilmaisia.

Keväällä 2017 järjestettiin Mielen terveyden ensiapu 1 - koulutus, johon valittiin 1 opettaja jokaisesta peruskoulusta. Syksyllä 2018 koulutettiin Tanhuvaaran urheiluopiston opettajia MTEA 1 -kurssilla. Kouluttajina toimivat tällöin koulutuksen käyneet koulukuraattori sekä koulunkäynninohjaaja. Mielen terveyden ensiapu 1 - koulutus on ollut valittavana VESO - koulutuspäivän työpajana keväällä 2017, jolloin siihen on osallistunut peruskoulujen opettajia.

Mielen terveyden ensiapu -koulutuksen käynyt ja kouluttajana toimiva koulukuraattori Mari Käpykangas on selvittänyt tarkemmin ko. koulutusten sisältöä ja arvioituja kustannuksia. (pöytäkirjaliite B).

Suomen mielen terveysseuralla on myös tarjolla erillinen Hyvää mieltä yhdessä - koulutus opetushenkilöstölle alakoululaisen mielen terveyden tukemiseen.

Tällä hetkellä Savonlinnan kouluilla järjestetään oppilaiden mielen terveyden tukemisessa mm. seuraavanlaista toimintaa:

- Lukioiden projektiviikon kurssitarjontaan sisältyy valittavaksi "Matka itseen"- kurssi, jossa käsitellään monialaisten vierailijoiden avulla

mielenterveyttä tukevia asioita kuten omien haastavien tunteiden hallintaa. Toteutetaan joka kevät projektiviikon yhteydessä.

- Taidelukiolla sekä Kerimäen koulussa on järjestetty pop up- tyypisiä asiantuntijaluentoja esim. ahdistuksen hallinnasta. Samiedulla on käynyt koulun ulkopuolista verkostoa kertomassa palveluistaan.

- Peruskouluilla järjestetään opettajilta tulleista toiveista yhteisöllistä oppilashuoltotyötä, mikäli luokassa nousee jokin aihe esille. Tämä voi tarkoittaa käytännössä sitä, että koulukuraattori käsittelee opettajan ja luokan kanssa tunteiden hallintaa, kaveritaitoja, tai kiusaamista eri menetelmin useamman viikon ajan.

- Purkutilaisuuksien ja keskustelutuen järjestäminen opiskeluhuollon taholta, mikäli oppilaita- tai opiskelijoita kohtaa jokin äkillinen kriisi kuten oppilastoverin kuolema tai uhkatilanne koulussa.

- Punkaharjun yläkoulussa järjestetty 9lk. oppilaille sukupuolisensitiivistä pienryhmätoimintaa, jonka osana käsitellään mielenterveystaitoja.

- Punkaharjun, Kerimäen sekä Mertalan yläkouluilla useana vuonna Non fighting generationin järjestämiä poikaryhmiä kaikille yläkoulun luokka- asteille, ryhmät mielenterveyttä tukevia.

- Oppilaiden mielenterveyttä tuetaan oppilashuollon resurssein (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja) tiedottamalla heidän palveluistaan ja tukikeskusteluin kouluilla. Oppilashuolto on tiedottanut opiskelijoita koulun ulkopuolisista tahoista mihin voi halutessaan ottaa yhteyttä ja ohjannut oppilaita aktiivisesti koulun ulkopuolisten mielenterveyspalveluiden piiriin.

- 7. luokkalaisille Terveysrastit, joissa yhtenä osana mielenterveyden tukeminen

- Kaksivuotisella hankkeella Mertalan ja Punkaharjun kouluissa on paikalla, oppilaiden koulupäivien tukena 3+2 päivää viikossa nuorisotyöntekijä. Tämä toimintamalli on saanut kovasti kiitosta.

- Oppilashuoltohenkilöstöä on koulutettu erilaisiin menetelmiin oppilaiden ja opiskelijoiden mielenterveyden tukemiseen, mm. IPC, jännittäjäryhmät, kiusaamisen jälkihuolto.

Kaikkien koulujen koulukuraattorit, koulupsykologit ja kouluterveydenhoitajat osallistuvat parhaillaan KYS:n Nuorisopsykiatrian Nuorten mielenterveyden osaamiskeskus NMOK:n Tulsote-hankkeessa järjestettävään IPC-menetelmäkoulutukseen. IPC = Interpersoonallinen ohjaus ja neuvonta nuorille, joilla on masennusoireita. Ohjelma keskittyy nuoriin ja nuoriin aikuisiin, jotka jo kärsivät lievistä tai keskivaikeista masennusoireista.

Säästötoimenpiteiden vuoksi opettajien täydennyskoulutuksia ei pe-

rusrahalla ole järjestetty useaan vuoteen. Täydennyskoulutustarve erityisesti lasten ja nuorten sosiaalisemotionaalisten haasteiden kohtaamiseen on suuri. Opettajilta on syksyllä 2020 kartoitettu toiveita tällaisiin täydennyskoulutuksiin. Opettajat itse toivovat erityisesti NEPSY, AVEKKI, MAPA ja Lapset puheeksi-menetelmiin liittyviä opetushenkilöstön koulutuksia, jotka on lyhyesti esitelty pöytäkirjaliitteessä B.

Lasten ja nuorten tarve sosiaalisemotionaaliseen tukeen arvioidaan kasvaneen korona-aikana ja aihepiiriin liittyvä kasvatustarve ja opetusalan koulutus koetaan tärkeäksi. Koulutusten järjestämisen lähtökohdaksi tulisi kuitenkin ensisijaisesti olla opetushenkilöstön osamistarve sekä motivaatio kyseiseen alan koulutukseen. Myös jo olemassa olevissa toimintamalleissa painotusta mielenterveyden tukemiseen voitaisiin lisätä.

Mikäli MTEA -koulutus kuitenkin päätettäisiin järjestää kaikille pakollisena yhteisenä koulutuksena, tulisi vuosien 2022-2023 talousarvioihin varata yhteensä n. 120 000 euroa opetushenkilökunnan koulutuksen kokonaiskustannuksia varten. Kustannukset on arvioitu opetushenkilöstön määrän sekä Suomen mielenterveysseuran virallisen hinnoittelun pohjalta ja ne tarkentuvat mahdollisten koulutuksen järjestämiseen liittyvien tarjouspyyntöjen perusteella.

(Valmistelu Sivistystoimenjohtaja Mikko Ripatti puh. 044 4174202, koulusuunnittelija Merja Leppänen puh. 044 4174201, koulukuraattori ja MTEA-kouluttaja Mari Käpykangas, vastaava kuraattori Patricia Furrer)

Sivistystoimenjohtajan esitys:

Sivistyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupungin valtuustolle selostusosan mukaisen selvityksen valtuutettu Lauri Kososen valtuustoaloitteeseen.

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Tiedoksi: Kaupunginhallitus